

- פרק ראשון : רקע והיווצרות מרד האיכרים הגדול במאה ה-14.....4
- פרק שני : השתלבות המגיפה בנרטיב של מרידת האיכרים בצרפת.....11
- פרק שלישי : הקשר בין המגפה השחורה ובין מרד האיכרים של אנגליה וצרפת.....14
- דיון וסיכום.....20
- ביבליוגרפיה.....25
- מבוא.....2

מבוא

נושא העבודה: מרד האיכרים הגדול באנגליה ב 1381

המגפה השחורה הייתה מגפה אשר היכתה באסיה ואירופה במשך ארבעה שנים בין השנים 1347-1351. הערכות שונות מראות כי ככל הנראה נהרגו במגפה הזו בין רבע ובין 60 אחוזים מבין כלל אוכלוסיית אירופה. המגפה החלה ככל הנראה במרכז אסיה משם הגיעה לסין, למזרח התיכון ולאירופה עצמה. בעקבות המגפה הצטמצמה אוכלוסיית אירופה בצורה משמעותית¹. כל מערכי החברה הושפעו מהשפעות המגפה ומן המוות הרב של אוכלוסיית אירופה. מחסור חמור בעובדים הביא לנסיגה בכל ענפי המשק.

צמצום האוכלוסייה הביא להקצאה של משאבים לצרכים פחות חיוניים מן העבר. בשנים שלאחר מכן החלה האוכלוסייה לגדול תוך עלייה רציפה באיכות החיים הממוצעת. מגפה זו קירבה את קץ המשטר הפיאודלי והביאה לסדר חברתי ומבנה תרבותי של תקופת הרנסנס שבאה כמאה שנה לאחר מכן. טרם המגפה שלטה הכנסייה הנוצרית במרבית היבטי החיים של המאמינים². לאחר המגפה החלה הכנסייה הנוצרית הממוסדת לאבד את כוחה. היא לא הצליחה לבלום את המגפה כל הפעולות שלה נגד המגפה התבררו בתור פעולות חסרות תכלית³. חוסר אמון גובר של הציבור יצר גם את הקרקע אשר אפשרה את הופעת הפרוטסטנטיות כמאה שנים לאחר מכן.

ספרות המחקר מציגה תיאוריה אשר רואה במגפה השחורה בתור מגפה אשר לא רק פגעה באוכלוסייה והביאה לכמות הרוגים גדולה מאוד אלא גם תופעה חברתית אשר שינתה את סדרי העולם ואת סדרי החברה הקיימים. לפי תיאוריה זו ההרס הגדול שהביאה עימה המגפה הביא לשינוי בתפיסת העולם של האנשים באיטליה ויצר את הקרקע אשר אפשרה את הופעת הרנסנס. בשל כמות ההרוגים הגדולה וחוסר היכולת של הסדר הקיים למנוע את כמות ההרוגים, החלו הוגים לחשוב יותר על החיים שלהם על פני כדור הארץ ולא רק על רוחניות ועל חיי העולם הבא. כתוצאה מהפחתה מהירה של האוכלוסייה הערך של מעמד הפועלים הפך להיות גדול הרבה יותר⁴.

¹ 268 נוצרים, יהודים ואפיפיור אחד: המגפה השחורה באירופה עת-מול: עיתון לתולדות ארץ ישראל ועם ישראל. רמון, אורית. עמ' 9. (2020).

עמ' 56..2011, ברזלי, צפרייר המגפה השחורה באראגון: עיון בכוניקת יהודית היה עמ'

³ רמון, אורית. נוצרים, יהודים ואפיפיור אחד: המגפה השחורה באירופה עת-מול: עיתון לתולדות ארץ ישראל ועם ישראל 268 עמ' 10. (2020).

⁴ Barbara Tuchman. A Distant Mirror. Alfred A. Knopf, NY (1978) p. 155.

במצב כזה גם פשוטי העם יכלו להנות יותר מחופש. לפי ההופעה של המגפה השחורה באירופה הפעילות הכלכלית נוהל על ידי הכנסייה והיבשת אורגנה במסגרת של חברה פיאוולית המורכבת ממחוזות ומערים. לאחר המגפה הניצולים פנו לצורות אחרות של רוחניות והדינמיקה של הסדר הקיים החלה להתפורר. לירידה הדמוגרפית היו גם השלכות כלכליות נוספות. מחיר המזון ירד וערכי הקרקע ירדו גם כן בשיעור של כארבעים אחוזים עד לשנת 1400. בעלי הקרקעות, שהיו בעיקרם אצילים מן המעמד הגבוה, עמדו בפני אובדן גדול. למרות זאת מרבית האיכרים נהנו ממחירי המזון הפחותים וממחיר אדמות מופחת. כמו כן רבים מהם ירשו אדמות מקרוביהם אשר נפטרו בגיל צעיר ומציאות זו ערערה את הפיאודליזם שהיה קיים עד לאותה העת.⁵

במהלך העשורים שלאחר הופעת המגפה השחורה באירופה, צצו מרידות איכרים, כאשר הראשונה הייתה המרידה בצרפת של שנת 1358 והשנייה הייתה באנגליה בשנת 1381. עבודה זו תבקש לבחון את שתי המרידות הללו ולראות האם הן הושפעו מהמגפה השחורה והאם למגפה זו הייתה דריסת רגל ביצירת המרידות הללו מסיבות שונות. שאלת המחקר של העבודה היא:

שאלת המחקר:

האם וכיצד המגפה השחורה של המאה ה-14 השפיעה על מרד האיכרים הגדול של 1381?

על מנת לענות על שאלת המחקר אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בנושא של רקע והיווצרות מרד האיכרים הגדול במאה ה-14. הפרק יתאר את היווצרות המרד ואת המהלכים העיקריים שלו. הפרק השני של העבודה יסקור את המרידה בצרפת של שנת 1358 ויתאר גם כן את המהלכים העיקריים של המרידה ואת התוצאות שלה עבור צרפת. הפרק השלישי יבקש לעמוד על הקשר בין המרידות הללו ובין המגפה השחורה. הוא ינסה לראות האם המגפה השחורה יצרה את התנאים אשר אפשרו את ההופעה של המרידות הללו והאם המגפה היא זו אשר גרמה לאיכרים להרגיש כי אין להם מה להפסיד ועדיפה לה מרידה מאשר הישארות במצב הקיים.

⁵ Munro J "Before and After the Black Death: Money, Prices, and Wages in Fourteenth-Century England" (PDF). New Approaches to the History of Late Medieval and Early Modern Europe. The Royal Danish Academy of Sciences and Letters. (2004). pp. 335–364